

INGEZONDEN.

DIABETES EN ZWANGERSCHAP.

Dr. H. P. A. SMIT's belangwekkende mededeeling geeft mij aanleiding tot de volgende opmerkingen.

Vroeger zag ik slechts een enkele maal een zwangere met diabetes. Die enkele vrouwen kregen opvallend zware kinderen. Verreweg de meeste diabeticae bleven onvruchtbaar. Thans schijnt dit geheel veranderd. Diabeticae, door insuline suikervrij gemaakt, worden spoedig daarna zwanger, maar zij krijgen nu geen zware kinderen meer. Van een klein aantal dat ik zag, was er geen, dat de normale lengte en het normale gewicht haalde.

Hieruit zou men de volgende gevolgtrekkingen kunnen maken.

1°. dat een hoog bloedsuikergehalte toch wel de ovulatie tegenwerkt (hiervoor pleit ook de amenorrhoe bij suikerziekte);

2°. dat het suikerhoudende bloedplasma de ontwikkeling van de vrucht bevordert misschien ook eventueel suikerhoudend vruchtwater, als het gedronken wordt;

3°. dat de vermindering van het bloedsuikergehalte door het gebruik van insuline, eventueel ook van andere (gevonden of nog uit te vinden) geneesmiddelen met dezelfde werking de ovulatie bevordert en daardoor de bevruchting begunstigt;

4°. dat — als het kan — onder deze omstandigheden — gedurende de zwangerschap het toedienen van geneesmiddelen en het diëet zóó geregeld behoort te worden dat het bloedsuikergehalte eerder iets aan den hoogen dan aan den lagen kant blijft.

Overwegingen over afbreken der zwangerschap bij diabetes schijnen verouderd.

Den Haag, 27 November 1927.

G. C. NIJHOFF.

HET VACCINATIE-VRAAGSTUK.

Het is aan SANDERS gelukt (zie dit *Tijdschrift*, 26 November 1927) eene onjuistheid te vinden in het betoog van prof. GORTER en VAN NEDERVEEN; het is hem echter niet gelukt door de onjuistheid heen te lezen en als kern van het betoog een juiste en scherpe opmerking te ontdekken. Daar deze opmerking van de schrijvers in hun beschouwingen niet goed aan het licht komt en deze toch alle aandacht waard is in het bijzonder van de commissie, die de regeering moet voorlichten omtrent het moeilijke vaccinatievraagstuk, wil ik haar nogmaals op andere wijze naar voren brengen. Ik wil dit doen in eenvoudigen vorm, hoewel een wiskundige formulering beter de opmerking van de schrijvers zou demonstreeren.

Aan deze schrijvers is wellicht door te groote haast en ook doordat zij nagelaten hebben van wiskundige formuleringen gebruik te maken, een storende onjuistheid in de argumentatie ontglipt. Ik zal op deze niet ingaan om de aandacht niet af te leiden van hun m. i. juiste waarneming der cijfers — ik volg niet de gedachtegang der schrijvers — dat niet alleen *geen* constante verhouding (het parallellisme der andere schrijvers) bestaat tusschen het aantal ziektegevallen en de hoeveelheid verstrekte pokstof, maar dat er zelfs een zeker verband schijnt te bestaan tusschen de grootte van deze verhouding en de hoeveelheid verstrekte pokstof. Het is hun opgevallen, dat deze verhouding stijgt met het stijgen van de hoeveelheid pokstof. Dat beteekent, anders uitgedrukt, *dat het aantal ziektegevallen snel stijgt, indien er veel vaccine wordt afgeleverd.*

Ik wil deze waarneming nogmaals aantonen aan enkele cijfers van TERBURGH. Om deze te kunnen gebruiken, merk ik op, dat indien de verhouding $\frac{\text{aantal ziektegevallen}}{\text{hoeveelheid pokstof}}$ stijgt met het stijgen van de hoeveelheid pokstof, de om-